

Beslut

**efter kvalitetsgranskning av en tillgänglig lärmiljö för
alla i ämnet idrott och hälsa i grundskolans årskurs 4-9
vid Jonstorpsskolan i Höganäs kommun**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning på Jonstorpsskolan avseende verksamhetens kvalitet inom en tillgänglig lärmiljö för alla i ämnet idrott och hälsa (se bilaga 1). Syftet med denna kvalitetsgranskning är att granska i vilken utsträckning undervisningen i ämnet idrott och hälsa, i grundskolans årskurs 4–9, är tillgänglig för alla elever.

Kvalitetsgranskningen utgår från två frågeställningar:

- I vilken utsträckning är undervisningen i idrott och hälsa utformad så att alla elever kan delta?
- I vilken utsträckning skapar rektorn förutsättningar så att undervisningen i ämnet idrott och hälsa blir tillgänglig för alla elever?

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen (se bilaga 2). Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet inom någon frågeställning anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen. I bilaga 3 återfinns granskningens författningsstöd.

Beslut

Undervisningen i idrott och hälsa är utformad så att alla elever kan delta

Skolinspektionen bedömer att Jonstorpsskolan i Höganäs kommun i hög utsträckning uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna inom frågeställningen.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

Rektorn skapar förutsättningar så att undervisningen i ämnet idrott och hälsa blir tillgänglig för alla elever

Skolinspektionen bedömer att Jonstorpsskolan i Höganäs kommun i hög utsträckning uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna inom frågeställningen.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen. Skolinspektionen avslutar härmed granskningen av Jonstorpsskolan Höganäs kommun.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan framgår vad som ligger till grund för Skolinspektionens bedömning inom respektive frågeställning.

Undervisningen i idrott och hälsa är utformad så att alla elever kan delta

Inom denna frågeställning granskas skolans arbete för att skapa en tillgänglig lärmiljö i idrott och hälsa, där undervisningen utformas så att alla elever ges möjlighet att delta. Kvalitetskriterierna är fokuserade på:

- Lärares arbete för att stärka tillitsfulla relationer
- Lärares arbete med lektionsupplägg
- Lärares arbete med förhållningssätt och bemötande

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen i idrott och hälsa är i hög utsträckning utformad så att alla elever kan delta.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av undervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Lärares arbete för att stärka tillitsfulla relationer

Granskningen visar att det finns ett proaktivt arbete i undervisningen för att stärka tillitsfulla relationer och lärare är lyhörda för elevernas perspektiv.

Lärarna främjar en gemenskap både elever emellan och mellan elever och lärare. I intervjuer uppger lärare och elever att det överlag råder en respektfull stämning mellan elever och att det finns tillitsfulla relationer mellan lärare och elever, vilket bekräftas av Skolinspektionens lektionsobservationer. Det framgår att lärarna arbetar aktivt med att tydliggöra förväntningar på att eleverna ska samarbeta, peppa, berömma och hjälpa varandra. Lärare och elever uppger att lärarna genomför många aktiviteter som syftar till att öva samarbete och att det är lärarna som delar in eleverna i grupper eller lag i syfte att skapa goda relationer och trygghet mellan eleverna. Elever uppger att lärare är måna om att alla ska kunna delta och vara med i aktiviteter och om någon elev kommer efter eller är lite utanför så tar lärare hjälp av gruppen för att få med eleven in i aktiviteten igen. Av intervjuer med såväl elever som lärare och rektor framgår att lärarna anstränger sig för att lära känna och förstå eleverna och

att de tar initiativ till relationsbyggande samtal både i undervisningen och i andra vardagliga sammanhang. Elever uppger i intervju att det sällan förekommer konflikter, men att lärarna i de fall de uppstår hjälper eleverna att lösa dessa. Lärarna samtalar med elever och vid behov elevernas klasslärare. Lärarna uppger i intervju att de direkt markerar om elever gör någonting olämpligt för att visa gruppen vilket förhållningssätt som ska råda.

Lärarna uppmärksammar vad eleverna tycker om lektionerna och tar hänsyn till synpunkterna för att planera en undervisning som ska vara motiverande för alla elever. Av intervjuer med lärare och elever framgår att lärarna exempelvis frågar eleverna i slutet av lektionerna eller i slutet av ett moment om aktiviteterna var roliga och om de var lätta eller svåra. Lärarna läser också av gruppen och märker vad eleverna tycker om olika aktiviteter. Lärarna uppger i intervju att om någon elev inte vill delta i en aktivitet pratar lärarna enskilt med eleven för att ta reda på vad som motiverar eleven eller om läraren behöver anpassa aktiviteten på något sätt för att eleven ska vilja delta. Det kan till exempel handla om att läraren bryter ner aktiviteten i fler steg så att eleven kan känna sig trygg eller att läraren förklarar syftet med aktiviteten tydligare. Vidare uppger elever och lärare att elever kan få vara med och bestämma vilken lek de ska göra i slutet av lektioner och att det finns önskelektioner på vilka eleverna får göra aktiviteter som klassen har röstat fram. Dessutom får elever planera lektioner som de själva leder och kan då välja det som intresserar och motiverar dem och dela med sig av detta till övriga elever.

Lärares arbete med lektionsupplägg

Granskningen visar att undervisningen är strukturerad, förutsägbar och innehåller olika aktiviteter för att uppnå samma syfte. Lärare ger elever stöd och erbjuder alternativ utifrån elevernas olika behov så att alla elever kan delta aktivt.

Undervisningen är strukturerad och lärarna förmedlar information om lektionens mål, upplägg, innehåll och syfte på ett tydligt sätt. Av intervjuer med lärare och elever samt av Skolinspektionens lektionsobservationer framgår att lärarna i idrott och hälsa strukturerar lektionerna med en tydlig inledning då eleverna sitter på bestämda platser och lärarna går igenom vad eleverna ska göra, när olika aktiviteter ska genomföras, hur de ska gå till och vad eleverna ska fokusera på. Elever och lärare uppger i intervjuer att lärarna går igenom instruktioner för hela gruppen, ibland steg för steg för mindre grupper och att det förekommer att de ger enskilda elever instruktioner i förväg. Eleverna på högstadiet kan också ta del av vad de ska göra på lektionerna via en digital skolplattform. Elever berättar att lärarna på olika sätt försäkrar sig om att eleverna förstår instruktionerna innan aktiviteterna börjar. Vid en av Skolinspektionens lektionsobservationer

frågar en elev läraren hur en aktivitet skulle gå till. Läraren ger instruktionen igen, ber eleven att upprepa instruktionen och frågar om eleven nu förstår. Det framgår vidare av såväl intervjuer med lärare och elever som lektionsobservationer att eleverna oftast genomför flera aktiviteter under lektionerna och att det finns en balans mellan genomgångar och aktiviteter och ett logiskt flöde mellan aktiviteterna. Lärarna stöttar eleverna i övergångarna mellan de olika aktiviteterna så att eleverna snabbt kommer igång igen. Det gör lärarna exempelvis genom att samla eleverna för en kort instruktion och att lärarna har förberett material som behövs. Lektioner avslutas antingen med kort beröm till gruppen eller med en kortare avstämning eller reflektion. På mellanstadiet går läraren oftast igenom syftet med aktiviteterna antingen i början eller i slutet av lektionen. En lärare säger att eleverna kan få svara på vad de tror att de har tränat på eller resonera med varandra kring vad de tror anledningen är till att de genomfört en aktivitet. På högstadiet går läraren oftast igenom syftet inför ett nytt moment. Elever ger exempel på olika syften med aktiviteter, exempelvis att de ska lära sig att samarbeta genom lekar eller lära sig att hitta i skogen genom orientering.

Undervisningen innehåller aktiviteter av olika slag och med olika svårighetsnivåer så att alla elever får möjlighet att delta aktivt. Lärarna uppger i intervju att de i sin förberedelse försöker planera för en undervisning som alla elever kan delta i. Av lärar- och elevintervjuer framgår att grunden för undervisningen är att alla elever ska göra samma typ av aktivitet, men att eleverna ibland utför aktiviteterna på olika sätt. Exempelvis kan eleverna under bollspelsmoment välja mellan olika bollspel eller spela fotboll med andra regler respektive anpassade, mer lekfulla regler. Vid flera typer av aktiviteter planerar lärarna för olika svårighetsnivåer, exempelvis vid hinderbana, redskapsgymnastik, orientering eller styrkeövningar. Även tempo anpassas så att elever kan välja sin nivå utifrån förmåga. Elever berättar exempelvis att de vid orientering kan välja mellan banor med tre olika svårighetsnivåer och att de själva kan bestämma om de vill springa eller gå. Lärarna i mellan- respektive högstadiet samarbetar nära kring varje elev över tid och stämmer av med varandra kring planeringen av olika moment och olika miljöer i syfte att anpassa så att även elever som skulle kunna möta svårigheter i en aktivitet ska kunna delta. Exempelvis förutsåg lärarna att en aktivitet skulle genomföras i skogen kunde bli besvärlig för någon elev och anpassade då undervisningen med hjälp av en extra resursperson som stöd i aktiviteten. Både lärare och elever uppger att eleverna deltar mycket aktivt i aktiviteterna under lektionerna i idrott och hälsa. Elever som är skadade eller har glömt kläder får arbeta med en teoriuppgift med tydlig koppling till aktiviteten, göra rehab-program i gymmet eller delta i delar av lektionen. Lärarna berättar att de arbetar proaktivt med att uppmärksamma mönster på att elever ställer sig utanför och inte vill delta.

Lärares arbete med förhållningssätt och bemötande

Granskningen visar att lärarna i undervisningen skapar ett klimat där elever vågar utmana sig själva, kan känna tilltro till sin förmåga och får möjligheter att öva och utvecklas i sin egen takt, med fokus på lärandeprocessen snarare än enbart på resultat.

Undervisningen består av en stor variation av aktiviteter och präglas av ett utvecklande klimat. Det framgår av dokument som begärts in från huvudmannen samt av intervjuer med lärarna att lärarna planerar för en bredd av aktiviteter samt att eleverna över tid får göra liknade moment många gånger för att kunna utveckla sina förmågor. Bredden av aktiviteter skapar möjligheter för elever att visa sina olika styrkor och förmågor, vilket bidrar till delaktighet, uppger lärarna. Lärarna uppger att de ser som sin uppgift att ge eleverna en chans att lyckas, att stärka deras självförtroende. Det framgår av lärarintervjun att lärarna tar reda på vad eleverna tycker om att göra och skapar aktiviteter där någon elev får i uppgift att ta en ledande roll. Exempelvis har en lärare bett en elev som tycker mycket om cykling att leda en cykelaktivitet med klassen. Elever uppger i intervjuer att undervisningen innehåller en stor variation av aktiviteter både inomhus och utomhus och att de allra flesta elever kan känna att det finns någon aktivitet som är rolig och som de vill göra. Eleverna berättar också att de har fått prova annorlunda och utmanande aktiviteter som de inte provat förut, till exempel pilbågsskytte, fotbollsgolf och amerikansk brännboll. Lärarna arbetar medvetet för att skapa ett klimat där eleverna lyfter fram varandra, uppmuntrar och stöttar varandra. I intervju uppger lärare att de har ett inarbetat förhållningssätt att eleverna inte ska kommentera varandra och att lärarnas budskap till eleverna är att de blir bättre tillsammans. Eleverna uppger att de överlag har ett gott klimat och att de uppmuntrar och hjälper varandra. I en intervju med högstadieselever uppger dock eleverna att det händer att elever jämför sig själva negativt med andra elever, exempelvis vid höjdhopp när andra elever ser på.

Undervisningen har fokus på aktiviteter som främjar ansträngning och progression. Av lärarintervjun framgår att lärarna arbetar för att skapa och bibehålla ett klimat i undervisningen som gör att eleverna fokuserar på att utvecklas och förbättras utifrån sina förutsättningar. Rektorn och lärarna uppger i intervjuer att lärarna arbetar med en tydlig progression i övningarna och anpassar dem efter elevernas förutsättningar. Lärarna uppger att de för noggranna anteckningar om elevernas framsteg i olika moment över tid och säkerställer grunderna innan elever går vidare till svårare uppgifter. Lärare och elever berättar i intervjuer att lärarna uppmanar elever att försöka även om det känns svårt och uppmuntrar elever att göra svårare saker, exempelvis att välja svårare banor vid orientering. Mellanstadieselever uppger i en intervju att de gärna vill ha ännu svårare uppgifter. Det framgår av intervjuer med lärare och elever att

lärarna premierar samarbete och avdramatiserar eller undviker tävlingsmoment som innebär att elever jämför sig med varandra. Lärare och elever uppger att i de fall elever uppvisar negativa tävlingstendenser uppmärksammar läraren det och ser till att beteendet upphör. Lärarna berättar att eleverna ges möjlighet att reflektera över sin utveckling och sitt lärande och att de ger eleverna individuell återkoppling. Exempelvis får eleverna i årskurs 6 reflektera över sin utveckling genom att svara på vad de klarar av nu som de inte klarade tidigare. I intervjuer med elever på såväl mellan- som högstadiet kan elever svara på vad de blivit bättre på i ämnet idrott och hälsa, men elever uppger samtidigt att lärarna sällan eller aldrig under lektioner ber eleverna reflektera över vad de lärt sig eller ger specifik återkoppling till enskilda elever. Av lärarintervjuer och intervjuer med högstadieelever framgår att elever på högstadiet får reflektera över sin egen utveckling i ämnet idrott och hälsa tillsammans med läraren i början av varje termin och då också får individuell återkoppling av läraren. Utifrån detta sätter eleven sedan mål för terminen och får stöd av läraren kring vad eleven behöver utveckla för att nå sitt mål. Elev och lärare har sedan uppföljande samtal ett par gånger per läsår. Lärare på både högstadiet och mellanstadiet uppger att det finns formella terminssamtal då lärarna ger eleverna framtidsytande återkoppling.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

Rektorn skapar förutsättningar så att undervisningen i ämnet idrott och hälsa blir tillgänglig för alla elever

Inom denna frågeställning granskas rektorns arbete med att skapa förutsättningar så att undervisningen i ämnet idrott och hälsa blir tillgänglig för alla elever.

Kvalitetskriterierna är fokuserade på:

- Rektorns arbete med arbetsprocesser och samarbete
- Rektorns arbete med grundläggande principer för tillgänglighet

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn bedriver i hög utsträckning ett arbete som skapar förutsättningar så att undervisningen i ämnet idrott och hälsa blir tillgänglig för alla elever.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn och lärare samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Rektorns arbete med arbetsprocesser och samarbete

Granskningen visar att rektorn främjar en tillgänglig lärmiljö i ämnet idrott och hälsa genom att skapa goda förutsättningar för lärarnas tillgänglighetsarbete och att leda ett systematiskt arbete, se till att adekvata åtgärder vidtas och skapa förutsättningar för samarbete mellan lärare och övrig personal.

Rektorn skapar förutsättningar, följer upp och identifierar hinder i undervisningens tillgänglighet samt genomför åtgärder och följer upp resultatet av dessa. Av intervjuer med lärarna och rektorn framgår att lärarna upplever att de har goda förutsättningar att skapa en tillgänglig undervisning för alla elever. Lärarna beskriver att de fysiska lärmiljöerna är gynnsamma. Miljöerna upplevs som trygga, vilket gör att eleverna vågar delta i olika aktiviteter. Det finns också möjlighet att dela upp eleverna i mindre grupper och lärarna har då möjlighet att anpassa aktiviteter efter elevernas behov. Vidare beskriver lärarna att schemaläggningen fungerar väl. Rektorn uppger att den relativt lilla klasstorleken gör att lärarna har tid att möta varje elev och det finns inarbetade rutiner kring exempelvis konflikthantering som underlättar lärarnas arbete. Vidare framgår av intervjuerna att rektorn på flera sätt följer upp lärarnas arbete med att skapa en tillgänglig lärmiljö i ämnet idrott och hälsa, exempelvis genom lektionsbesök, medarbetarsamtal och mer spontana samtal. Rektorn följer också upp undervisningen med hjälp av skolans elevenkäter och elevernas kunskapsresultat. Rektorn har genom analys av uppföljningen konstaterat att tillgängligheten i undervisningen i ämnet idrott och hälsa är god. Eleverna har goda resultat, deltagandet i undervisningen är högt och lärarna lyckas skapa tillitsfulla relationer till eleverna. Hinder som rektorn identifierat är exempelvis svårigheter vid övergångar mellan lektioner och att det i vissa grupper utifrån elevernas behov av stöd och anpassningar kan vara svårt för lärarna att utan extra personalresurser göra vissa aktiviteter tillgängliga, exempelvis friluftsdagar och simning. Vidare berättar rektorn att eleverna upplever omklädning och särskilt att duscha efter lektionen som ett besvärligt moment. Av intervjuer med rektorn och lärarna framgår att rektorn utifrån identifierade hinder har vidtagit åtgärder. Till exempel har rektorn tillsatt extra personalresurser vid aktiviteter där det behövts och sett över schemaläggningen för att underlätta övergångar och omklädning i samband med idrottslektioner. Rektorn har följt upp resultatet av vidtagna åtgärder genom medarbetarsamtal, samtal inom elevhälsoteamet samt genom lektionsbesök.

Rektorn har skapat en organisation där lärare kan få stöd och samarbeta för att undanröja hinder i lärmiljön. Lärarna uppger i intervju att de för att möjliggöra en tillgänglig lärmiljö för alla elever har stöd av såväl elevernas klasslärare som specialläraren och elevhälsans övriga professioner. Av

intervjuer med lärarna och rektorn framgår att specialläraren stödjer lärarna i ämnet idrott och hälsa genom att föreslå och utvärdera olika arbetssätt eller anpassningar för att elever ska kunna delta i undervisningen tillsammans med klassen. Rektorn uppger att lärarna träffar sina arbetslag varje vecka och att det finns regelbundna avstämningar med elevhälsan och gemensamma möten hålls kring elever som exempelvis har hög frånvaro eller är behov av stöd. Det framgår i information som begärts in av huvudmannen samt av rektors- och lärarintervjuer att lärarna har goda möjligheter att utveckla arbetet med en tillgänglig lärmiljö i samarbete med såväl ämneskollegor på skolan som i kommunala och regionala nätverk.

Rektorns arbete med grundläggande principer för tillgänglighet

Granskningen visar att rektorn tydliggör en värdegrund som betonar alla elevers lika värde och ser olikheter som en resurs där målsättningen om full tillgänglighet hålls levande och fungerar som vägledning i det dagliga arbetet med idrott och hälsa.

Rektorn förmedlar en värdegrund som tydliggör att undervisningen i ämnet idrott och hälsa ska vara tillgänglig för alla elever. Rektorn uppger i intervju att en "hörnsten" i värdegrundsarbetet är att alla elever ska inkluderas i undervisningen. Av intervjuer med rektorn och lärarna framgår att rektorn återkommande betonar att lärarna ska planera och anpassa sin undervisning så att alla elever kan delta och utvecklas. Det gör rektorn genom samtal med lärarna, val av kompetenshöjande insatser samt genom beslut i enskilda elevärenden. Rektorn berättar att det kan finnas perioder då elever av olika skäl har svårt att delta i ämnet idrott och hälsa och då kartlägger skolan vad det är i lärmiljön som utgör ett hinder för eleven och hittar vägar för att förändra eller anpassa undervisningen så att eleven kan delta. Vidare framgår av rektors- och lärarintervjuer att rektorn har genomfört en förändring i hur specialläraren ska arbeta. Tidigare kunde lärare förflytta problem eller ansvar från sin egen undervisning till specialläraren. Rektorn har förtydligat lärarens ansvar för att anpassa undervisningen till eleverna och att specialläraren ska vara ett stöd i det arbetet.

Tillgänglig lärmiljö är en levande fråga i skolans arbete och fungerar som vägledning för lärarna i planeringen av undervisningen i ämnet idrott och hälsa. Det framgår av dokument som begärts in från huvudmannen samt av intervjuer med rektorn och lärarna att skolan har arbetat med flera olika utvecklingsområden som syftar till att lärarna ska få ökad kompetens att skapa tillgängliga lärmiljöer. Lärarna har fått utbildning om neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, skolan har arbetat med lektionsdesign för att skapa en tydligare struktur i undervisningen samt med att skapa goda relationer och trygghet i lärmiljön. I dessa

skolgemensamma utvecklingsområden har lärarna i idrott och hälsa deltagit aktivt och utifrån ny kunskap gjort undervisningen mer tillgänglig, berättar rektorn.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

På Skolinspektionens vägnar

X Malin Larsson

Föredragande
Signerat av: Malin Larsson

X Malin Jern

Beslutsfattare
Signerat av: Malin Jern

I handläggningen av ärendet har även utredaren Ewa Mölleryd deltagit.

Bilaga 1: Granskningens genomförande

Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte Jonstorpsskolan den 3–4 september 2026. Besöket genomfördes av utredarna Malin Larsson och Ewa Mölleryd.

Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av:

- Fyra lektionsobservationer
- Fyra gruppintervjuer med elever
- En gruppintervju med lärare
- En intervju med rektorn och biträdande rektorn
- Dokument som begärts in från huvudmannen

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för att ges en möjlighet att yttra sig över den.

Under 2027 planerar Skolinspektionen att publicera en övergripande rapport. I rapporten redovisas de samlade iakttagelserna från den tematiska kvalitetsgranskningen.

Bilaga 2: Granskningens utgångspunkter

Granskningens syfte

Granskningens syfte är att granska om undervisningen i idrott och hälsa, i grundskolans årkurs 4–9, är tillgänglig för alla elever, utifrån Skolinspektionens framtagna kvalitetskriterier.

Frågeställningar

1. I vilken utsträckning är undervisningen i idrott och hälsa utformad så att alla elever kan delta?
2. I vilken utsträckning skapar rektorn förutsättningar så att undervisningen i ämnet idrott och hälsa blir tillgänglig för alla elever?

Kvalitetskriterier

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Varje frågeställning bedöms i tre nivåer: i hög utsträckning, i flera delar och i låg utsträckning.

Frågeställning 1

I vilken utsträckning är undervisningen i idrott och hälsa utformad så att alla elever kan delta?

Kvalitetskriterium 1a Relationer

Det finns ett proaktivt arbete i undervisningen för att stärka tillitsfulla relationer både elever emellan och mellan elever och lärare, där respektfullhet och gemenskap är framträdande. Det innebär bland annat att läraren är lyhörd för elevernas perspektiv, bekräftar eleverna och exempelvis underlättar interaktioner mellan elever.

Kvalitetskriterium 1b Lektionsupplägg

Undervisningen är strukturerad och förutsägbar. Det innebär bland annat att läraren förmedlar information om lektionens upplägg och innehåll. Undervisningen innehåller olika aktiviteter, uppgifter på olika nivå och läraren ger stöd och erbjuder alternativ utifrån elevernas olika behov så att eleverna kan delta aktivt.

Kvalitetskriterium 1c Förhållningssätt och bemötande

Undervisningen präglas av ett utvecklande klimat så att elever vågar utmana sig själva och kan känna tilltro till sin förmåga. Undervisningen ger eleverna rika möjligheter att öva, pröva och utvecklas i sin egen takt. Undervisningen betonar lärandeprocessen och värderar utveckling högre än enbart resultat.

Frågeställning 2

I vilken utsträckning skapar rektorn förutsättningar så att undervisningen i ämnet idrott och hälsa blir tillgänglig för alla elever?

Kvalitetskriterium 2a Arbetsprocess

Rektorn leder ett medvetet och systematiskt arbete för att främja en tillgänglig lärmiljö i ämnet idrott och hälsa. Rektorn ser till att adekvata åtgärder vidtas för att undanröja identifierade hinder för en tillgänglig lärmiljö. Rektorn skapar förutsättningar för att samarbete mellan lärare och övrig personal sker kontinuerligt i syfte att tillgängliggöra undervisningen i idrott och hälsa.

Kvalitetskriterium 2b Grundläggande principer

Rektorn förmedlar en grundläggande princip som bygger på alla elevers lika värde där olikheter ses som en tillgång och resurs i ämnet idrott och hälsa. Målsättningen om full tillgänglighet är en levande fråga i skolan och fungerar som vägledning för ämnet idrott och hälsa i det dagliga arbetet.

Bilaga 3: Författningsstöd

Skolinspektionens granskning ska avse den granskade verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer.¹

Enligt 1 kap. 4 § skollagen (2010:800) syftar utbildningen inom skolväsendet till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.² I förarbetena till bestämmelsen framgår bland annat följande. Sverige har internationella förpliktelser när det gäller de mänskliga rättigheterna som bör vara vägledande för och genomsyra hela skolväsendet. I första hand ligger ansvaret för att de mänskliga rättigheterna respekteras och tillgodoses på varje stats regering men även de statliga och kommunala förvaltningarna har ett ansvar. Detta innebär att den svenska skollagstiftningen och verksamheten inom skolväsendet ska överensstämma med Sveriges förpliktelser enligt dessa överenskommelser. Tillägget om de mänskliga rättigheterna som nämns i bestämmelsen betonar detta.³

Det pedagogiska arbetet vid en förskole- eller skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorerna ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.⁴

Rektorerna beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov.⁵

Alla barn och elever i samtliga skolformer och i fritidshemmet ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som till följd av en funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika betygskriterier eller

¹ 26 kap. 20 § skollagen.

² 1 kap. 4 § skollagen.

³ Prop. 2009/10:165 s 221.

⁴ 2 kap. 9 § första stycket skollagen.

⁵ 2 kap. 10 § första stycket skollagen.

kriterier för bedömning av kunskaper som gäller, ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser.⁶

Rektorn ansvarar också för att på skolenhetsnivå kontinuerligt planera och följa upp utbildningen, analysera orsakerna till uppföljningens resultat och utifrån analysen genomföra insatser i syfte att utveckla utbildningen. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av personal och elever.⁷

Barn och elever ska ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem.⁸

Alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero.⁹

Eleverna ska genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för att eleverna ska uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper eller betygskriterier som minst ska uppfyllas och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen.¹⁰

Skolväsendet vilar på demokratins grund. Skollagen slår fast att utbildningen inom skolväsendet syftar till att elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna, för de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på och för att lagar och andra föreskrifter som gäller i samhället ska följas. Skolan ska gestalta och förmedla de värden och rättigheter som uttrycks i Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen). Utbildningen ska utgå från vad som bedöms vara barnets bästa och eleverna ska få kännedom om sina rättigheter.¹¹

Skolan ska främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse. Utbildningen ska präglas av öppenhet och respekt för människors olikheter. Ingen ska i skolan utsättas för diskriminering som har samband med kön,

⁶ 3 kap. 2 § första och andra stycket skollagen.

⁷ 4 kap. 4 § skollagen.

⁸ 4 kap. 9 § första stycket skollagen.

⁹ 5 kap. 3 § första stycket skollagen.

¹⁰ 5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185).

¹¹ Förordning (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr22) 1. Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden.

etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning, ålder eller funktionsnedsättning eller för annan kränkande behandling. Alla sådana tendenser ska aktivt motverkas.¹²

Eleven ska i skolan möta respekt för sin person och sitt arbete. Skolan ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära. Omsorg om den enskilda elevens hälsa, välbefinnande och utveckling ska prägla verksamheten. Varje elev har rätt att i skolan få utvecklas, känna växandets glädje och få erfara den tillfredsställelse som det ger att göra framsteg och övervinna svårigheter.¹³

Undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper. Normerna för likvärdigheten anges genom de nationella målen. En likvärdig utbildning innebär inte att undervisningen ska utformas på samma sätt överallt eller att skolans resurser ska fördelas lika. Hänsyn ska tas till elevernas olika förutsättningar och behov. Det finns också olika vägar att nå målet. Skolan har ett särskilt ansvar för de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen för utbildningen. Därför kan undervisningen aldrig utformas lika för alla.¹⁴

Alla som arbetar i skolan ska i sin verksamhet bidra till att skolan präglas av jämställdhet och solidaritet mellan människor, i sin verksamhet bidra till att eleverna interagerar med varandra oberoende av könstillhörighet, visa respekt för den enskilda individen och i det vardagliga arbetet utgå från ett demokratiskt och normmedvetet förhållningssätt. Läraren ska uppmärksamma och i samråd med övrig skolpersonal vidta nödvändiga åtgärder för att förebygga och motverka alla former av diskriminering och kränkande behandling, tillsammans med eleverna utveckla regler för arbetet och samvaron i den egna gruppen.¹⁵

Skolan ska bidra till elevernas harmoniska utveckling. Utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra en grund för skolans verksamhet. Skolan ska erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt. Lärarna ska sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i sina olika former. Alla som arbetar i skolan ska samverka för att göra skolan till en god miljö för

¹² Lgr22 1. Skolans värdegrund och uppdrag, Förståelse och medmänsklighet.

¹³ Lgr22 1. Skolans värdegrund och uppdrag, God miljö för utveckling och lärande.

¹⁴ Lgr22, 1 En likvärdig utbildning.

¹⁵ Lgr 22 2.1 Normer och värden, Riktlinjer.

utveckling och lärande. Läraren ska ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande, stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan, stimulera, handleda och ge extra anpassningar eller särskilt stöd till elever som har svårigheter. Läraren ska vidare organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga samt upplever att kunskap är meningsfull och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt.¹⁶

Skolans mål är att varje elev genom egen ansträngning och delaktighet, utifrån sina förutsättningar, tar ansvar för sitt lärande och för att bidra till en god arbetsmiljö. Läraren ska vidare svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt se till att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad, svara för att eleverna får pröva olika arbetssätt och arbetsformer och tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen.¹⁷

Som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn bland annat det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen och inom givna ramar ett särskilt ansvar för bland annat följande. Att alla elever erbjuds strukturerad undervisning under lärares ledning. Att skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas. Att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får den ledning och stimulans, de extra anpassningar eller det särskilda stöd samt den hjälp de behöver. Att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och att lära av varandra för att utveckla utbildningen. Att skolpersonalen får kännedom om de internationella överenskommelser som Sverige har förbundit sig att beakta i utbildningen.¹⁸

Undervisningen i ämnet idrott och hälsa ska syfta till att eleverna utvecklar allsidiga rörelseförmågor och intresse för att vara fysiskt aktiva och vistas i naturen. Eleverna ska genom undervisningen ges förutsättningar att utveckla goda levnadsvanor i syfte att kunna påverka sin hälsa genom livet. Undervisningen ska vara utformad så att alla elever kontinuerligt kan delta i undervisningens aktiviteter och ge eleverna förutsättningar att kunna

¹⁶ Lgr 22, 2.2 Kunskaper.

¹⁷ Lgr 22, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande.

¹⁸ Lgr22, 2.8 Rektors ansvar.

delta i andra rörelseaktiviteter i skolan. Den ska också bidra till att eleverna utvecklar en god kroppsuppfattning och tilltro till sin egen fysiska förmåga. I undervisningen ska eleverna få möta olika slags aktiviteter i varierande miljöer och sammanhang samt få möjlighet att utveckla sin samarbetsförmåga och respekt för andra.¹⁹

Sveriges internationella förpliktelser när det gäller de mänskliga rättigheterna bör vara vägledande för och genomsyra hela skolväsendet. Den svenska skollagstiftningen och verksamheten inom skolväsendet ska överensstämma med Sveriges förpliktelser enligt dessa överenskommelser. Detta betonas i 1 kap. 4 § skollagen.²⁰ Sådana förpliktelser finns bl.a. i Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen), som gjorts till svensk lag genom lagen (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter. Enligt barnkonventionen har alla barn rätt till utbildning (artikel 28). Rättigheterna enligt barnkonventionen ska tillförsäkras varje barn, utan åtskillnad av något slag och oavsett exempelvis barnets kön eller funktionsnedsättning (artikel 2).

Sverige har ratificerat Förenta nationernas konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.²¹ Enligt artikel 24 måste konventionsstaterna säkerställa att de förverkligar rätten till utbildning för personer med funktionsnedsättning i ett inkluderande utbildningssystem. I den allmänna kommentaren till artikel 24 anges bl. a. att inkluderande utbildning är en grundläggande mänsklig rättighet för alla elever. Vidare framgår att inkluderande utbildning är resultatet av en pågående process där aktörerna åtagit sig att arbeta proaktivt med att undanröja hinder som motverkar rätten till utbildning. Inkluderande utbildning förutsätter vidare förändringar i kultur, politik och praktik som tillgodoser möjligheten för ordinarie skolor att på ett effektivt sätt inkludera alla studerande.²²

¹⁹ Lgr22, 5. Kursplaner, 5.4 Idrott och hälsa. Syfte.

²⁰ Prop. 2009/10:165 s 221.

²¹ Sveriges internationella överenskommelser, SÖ 2008:26.

²² Allmän kommentar nr 4 om rätten till inkluderande utbildning, punkt 10. Myndigheten för delaktighet, 2017.